

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В З'ЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. ЧИСЛО 115. ДЖЕРСІ СІТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 18-ГО МАЯ, 1921. VOL. XXIX. No. 115. JERSEY CITY, N. J. WEDNESDAY, MAY 18, 1921. THREE CENTS

Нові заворушення в Мінго.

ВІЛІЕСОН, Вест Верджіна, 16. маа. — По односторонній перерві в стрілянині боротьба в Мінго Кавніти почалася вчора з новою силою. Осередком заворушень було сім разом місточко Роль. Битва почалася коло шахти копальні Кристал Блок Кова енд Ковк Ко. Покинуто нема здоломлєть про випадки.

З місточка Девон доносять про одного убитого. Однак ще в відомі чи убитий стоїть в зв'язі зі страйком, чи може являється наслідком надзвичайної чуйності проти „муншайєрлів“ (горівковарів).

ПОБОЮВАННЯ ЗА РІЧНИЦУ БИТВИ У МАТЕВАН.
По других місцевостях папує спокій, але він виглядає на спокій перед бурєю. Незнамі з якої причини, але по шійй долий рік Таг ходять чулки, що в четвер має статися шось рішучого. В четвер припадає 19. маа, а сей день є річницю битви в Матеван, в котрій погубило 11 осіб на місяці та через котру 23 ялий загубило потім на лаві обжалюванн, а межі ними також Сид Гетфлэд, начальник поліції в Матеван.

Страйкарі, котрі на страйку уже понад рік, все-ще далий живуть у шатрах. Страйкарі та симпатизуючі з ними робітників лагодяться святакувати річницю битви в Матеван. Через те загально побуювання, що сей день має статися без кровопролиття. Команійні шити кажуць, що майстри відстає від угоди скінченн амуцій, а страйкарі кажуць те саме про страйковцїв та наемників вуглевих владствителїв. Вони пускають погослови, що страйкарів узброюють юні, хоч голосно сего не говорять.

ДОМАЮТЬСЯ ВИСЛАКИ ФІДЕРАЛЬНИХ ВІЙСК ДО МІНГО.

ЧАРЛІСТОН, Вест Верджіна, 16. маа. — Власти графства Мінго знова вислали нині просубу о висладе до Мінго федеральних війск. В телеграмі називають Мінго карячимсь вульгарном, котрий може вибухнути кожної хвилі.

На основі рапорту військових аташеї секретар (міністер) війни заявив, що на його думку федеральних війск вислати не треба.

ОПОЗИЦІЯ ЗДЕРЖУЄ УХВАЛУ МОРСЬКОГО ЗБРОСНЬ.

ВАШІНГТОН, 16. маа. — Група сенаторів, протинящих ухваленню підбильшених видатків на флоту, своєю опозицією Здержала ухваленне предложеного законопроекту. Прості шийй день зійшов на розбиранні питання підвищення флоту та скликання міжнародної конференції для розбирання.

Головним промовцем був знов сенатор Бора. По ньому промовляв же сенатор Померні, котрий радив сенатови холодно настановитися над справою і не попадати в перекаж, як се сенат робив досі за кожним разом, як до сенату уїйшов який мільйонєр зі золотими коронками і шепнув „Ля“ (Іма острова на Тихому Океані, спільна точка межі Злучених Держав та Японію). Він вказував на те, що як Злучені Держави постановляють підбильшити свою флоту, то зараз те саме зробить Японія! Англія! Та оді Злучених Державим вже буде за пізно робити що небудь для розбирання. Він закінчив заявою, що сенат зробить найбільшу похибку, як що він не прийме резолюції за скликанням міжнародної конференції в справі розбирання.

В тім самім дусі промовляли також сенатори Кінг та Ла Фолет.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД БОРОЇТЬ ПРАВ ДО НАФТИ В СВІТІ.

ВАШІНГТОН, 16. маа. — Департамент стейту вислав до посенату підписаний Гюзом стейтмент, в котрім висияється посылка уряду в справі нафтових жерел в світі. Після сїх заяв, літкуч уряду в Злучених Держав стоїть на становищі, що ніякий край уря Злучених Держав стоїть на становищі, що ніякий край уря не має права застерігати собі виключне право використовувати якенебудь нафтові жерела ані віддавати їх використовуванує у виключну власть. Кілько разів уряд неюнаюся, що шось в тім разі сталося, тільки рази уря Злучених Держав закладає протест у відповідолий уряд.

ЗЕЛІЗНИЦІ МАШИНИСТІ ВІДКЛАДАЮТЬ ЗНИЖКУ ПЛАТІН.

БОФАЛО, Нью Йорк, 16. маа. — Машиністи та палачі зелізниці Нью Йорк Стрейта Рейлвоя відкинули пропозицію зелізниці знизити заплату пересїною о 21 процент.

УХВАЛЯЮТЬ 175.000-НУ АРМІЮ.

ВАШІНГТОН, 16. маа. — Сенатовий комітет для справ військових прийняв прихильно ухвалу, що армія Злучених Держав має вивести 175 тисяч, як сего домогається міністер війни. Як відомо, палата послє ухвалїла була, що армія має вивести найбільше 150 тисяч. Річниця в силі армії після сїх двох ухвал врівняється річниці у видатках на армію в сумі 19 мільйонів доларів річно.

МІНІСТЕР СКАРБУ ПЕРНИИ, ЩО СКОРО НАСТУПИТЬ ПОПРАВА ПРОМИСЛОВИХ УМОВ В АМЕРИЦІ.

ВАШІНГТОН, 16. маа. — Секретар (міністер) скарбу в словесн думку, що поправа промислових умов в Злучених Державих мусить наступити уже в найближчій час. На основі підстоїк з шільх Злучених Держав говорив він, що бизнес постоїть незвадою поправляти, і що поправившася буде, будь те так постоїть.

РОБІТНИКИ НА ПОРТОВИХ ЛОДКАХ ВАГАЮТЬСЯ ЗІ СТРАЙКОМ.

НЬЮ ЙОРК, 16. маа. — Машиністи порткових лодок, котрих страйкуючі моряки просили вийти на страйк, щоби поможти скорше покінчити його успішно, відбули учора свої збори і постановили не виходити на страйк, поки не відбудуть конференції з владствителїв лодок. Сю постанову прийняли вони тому, що юнія контрактів машиністів має портовіх з владствителїв лодок, котрий обв'язує до 1 січня 1922 року; тому юнія боїться, що на случай страйку їм симпатї з морських робітниками владствителї не шийє малїли право зломити зі своєї сторони контракт, котрий дає досить високу заплату робітникам, але шє їм малїли право півзати юнію за відшкодуванне за недотриманнє контракту.

ВЕЛИКА ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ ПРОГРІБЦІ.

В Бруклінській ділянці Буш-вік відбулася в суботу велика демонстрація проти прогрїбці. В поході взяло участь понад 1,000 автомобілів та понад 10,000 демонстраторів пішком. Демонстрацію удрив Велдер Клоб (Клоб Обробочуту). В поході брав участь навіть мейор міста Нью Йорку Гайлен з усею своєю родиною; публіка його за те вивата гучними оплесками.

АРЕШТОВАННЯ ЧЕРЕЗ УГОВОРИ ОБЦАСИ.

На склєдї Джозефа Віндєрбавма в Нью Йорку напали колись бандинти і забрауали річної жіночої одежі та другого товару на півтвраті тисяч доларів. Фабрикант зараз закликає детективів. Один з детективів вилитав усіх 13 робітників, але нічого не довадилось поводити понад то, що влом мусїв відійти перед тим, як вони прийшли до роботи. Підчас допиту детектив завважав на борку свїсток білого паперу з відбиткою гумового обцаси, на котрім виділася виразна назва: Кантон, Масс. і Піннавет, Масс. Детектив зараз оглянув обцаси усіх робітників і переконався, що відбитє годжувковансь, з обцасом Еварда Грошавіца. Детектив його зараз арештував як підозрююго о крадіж. Він зараз ніслєв другою детективом до влом підозрююго, де їй найдено крадені річї.

ЧИ ДУХИ ЩЕ ХОДЯТЬ?

Як доносять американські газети з Понгтаван, Огайо, пан Ева Крупа, жена Українця Михайла Крупи, котрого які чотири тижні убили два чорні бандинти, зивилася у міський уряді здоров'я, домагаючись дозволу на отворенне трурни і покійного мужа. Коли власті снітали її за причину такого незначного домагаання, пан Крупа пояснила їм, що її муж приходить до неї з тампого світа і дає їй ріжні припорочення. Послїдній раз зивилася і жалов, щоби вона зложила коло нього го святий хліб, шпату на череп, бо він боїться простуди, та хустинку, а також папує карт до труни, бо жаючи на пібманнє вилоників своєї смерті, він хотїбї забавлятися грою зі самим собою.

НА РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЦІНІ ЗАКОНИЛИ ДАЛЬШЕ:

70. Гривної Байєн, Нью Йорк \$1.00
71. Гривної Демасейк, М. Р. \$1.00
через Якова Пріткуня \$310.00
Разом в сьогоднійшій вишлї \$411.00
ВСЬОГО ВІД ПОЧАТКУ \$484.52
Ден 15. квітня вшлєдо до \$800.00
у Львові на ім. вшлєвого \$650.00; оплатї \$1.15.
ОСТАЄ В КАСІ \$283.57.
Д. С. Демичук.

УКРАЇНЦІ В ЧЕХІ.

В Чехії є тепер понад 15,000 Українців, що переїхали туди з приводу українсько-польської війни. І так в Німецькій Ялонїєн є українська бригада, що числїть кругло 5,000 людей. Се та військова частина, що перед польським наступом в маю 1919 р. переїхала на чесько-словацьку територію, була розоружена і поміщена в тім таборі. Кожний воїн і старшина сїєї бригади дістає поборни майже такі як в чеській армії. Багато з них одержавши відпустки вчаться в чеських висшнх школах. В сїм таборі їде живая просвітна праця. Незагрозненість зовсім знищено. Є гімназійні курси, хлопці зають математику і записуються до висшнх шкїл. Є курси учительські, поштової і телеграфїстї, шлюсарські, молочарські, господарські і т. п. Є театр, співоче товариство, словом люди не дармують, але приготувались до веселї служби в рідний край для рідного народу.

Друга військова частина є в Ліберці і складається з полонених, що вернулись з Італї, кругло 800 людей. Крім того умїщєна тут галицька частина, що відлучилася торїк від петерської армії в Галичині і під командуваннєм ген. Кравца також переїхала на чесько-словацьку територію. Це є вчора 1200 чехів, що вернулись з Італї, кругло 800 людей. Крім того умїщєна тут галицька частина, що відлучилася торїк від петерської армії в Галичині і під командуваннєм ген. Кравца також переїхала на чесько-словацьку територію. Це є вчора 1200 чехів, що вернулись з Італї, кругло 800 людей.

В місті Прагї є коло 600 українських студентів, що переїхали сюди сїд польської влади. Вчаться дуже шильно, закупають книги, але їм потребують як найбільше помочи.

ЗНОВ НОВИИ ПОПИС НА ПЕРЕВІЗ ГОРІВКИ.

Коли купець футр Генрі Штїтхт виходив з корабля, який приїхав з Європи, його задержали митові урядники і спитали, що він таку має в справі, котру він так пильно бере до уваги. Купець відповів, що се сієто, яке йому спавдївилось його товарири подорожнї на день його 45-их уродин. „Дайте мені подивитися на нього“ — кажуць шїкві урядники. Штїтхт розважав пакунок і дійсно вникнув святоче тісто, але мїєто свїчочок, які звичайно ставлять на печина при такїй нагодї, а були тонесенькі флашонки з жиром плинном в сєрєдїні. Устєхо шепнув, що се конїк. „Тїсточко видолос мені заввадо гарним, щоби його порізати“, — пояснив подорожнї, — „і тому, що я постановив взяти його щоголо до дому“. Урядники казали піти йому назад на корабель, лишити „свїчочки“, запевняючи його, що як жодї йому позвольте забрати домів тісто. Штїтхт без вагання зробив, що йому радїли, вернувся на корабель, а за ним кїльканыайть пасажирів, яким чомусь не спїшалося висїдати з корабля. Там усунули свїчки і всі були вдоволені.

КАЖУТЬ, ЩО ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ХОЧЕ СТРИТИТИСЯ З ВОЖДОМ АЙРИСЬКИХ ПОВСТАВЦІВ.

ЛОНДОН, 16. маа. — Кажуць, що британський премїєр Ллойд Джордж заявив охоту відбути приватну розмову з головою айрїських повстанців. Емоном де Валєрою. Коли айрїськомю лїдєрови се переказано, він заявив, що готовий на стрїчу але офіційну а не приватну.

КРАВА БОРНЯ В ІРЛАНДІ.

ДАБЛІН, столиця Ірлєндї, 16. маа. — В дальшнх боях між англїйськими військовими залогами і айрїськими повстанцями за два днї убито 33 осіб.

НОВИИ АЙРИСЬКИЙ СПОСІБ БОРОТЬБИ.

ЛОНДОН, 16. маа. — Айрїськї „лїни-фєйнерї“ напали в Лондоні і Ліверпулі на лондонський англїйський поштів в Ірлєндї і підпаловали їх нафтою, спричиняючи велику шкоду.

ПОЧТА І ТЕЛЕГРАМИ ДО РОСІИ.

Урядові оповїстки Генеральної Поштемєтратї (з 20. квітня 1921) і Почтотної Телеграфїчної Компанїї (з 27. квітня) надають до відома, що почтові і телеграфїчні зносини між Злученими Державими і Росїєю відкриваються „бавно, поки що з деякими обмеженнями.“

До Європейської Росїї і до Росїї в Азї (за винятком Далєко-східної Росїйської Рєспублїки — Владївосток і Східна Сибїр) приймають поки що лише нерезидентів листи і почтові листи. З Нью Йорку американська почта пересилати їх буде в Лондон, звідки їдуть в Росїю разом з англїйськомю почтою. Почта для Владївостоку і Далєко-східної Рєспублїки приймається рєдїжирствою і нерезидентів, а в ській формї: листів, переписних карток, печатних посилок і прибоков товарів, за звичайною оплатою і на загальних умовах Міжнародного Почтового Союзу. З Сан Францїско або Сїєтлє перевозити-муть її прямо до Владївосток.

Почтова телеграфїчна компанїя приймає, лише на одїичальність посилок, телеграм для Росїї, писанї по англїйськї, по росїйськї або по французькї. Росїя теж не одїичає за те, що вони ділуть, і не обявляється відповідати на запити в тїй справі.

РОБІТНИКИ ПІШЛИ БЕЗ ЗАПЛАТИ ЧЕРЕЗ БАБУНОК.

На ньюорський склєдї Герман Бранда, торговця звіринних товщів і сїкр, напало троє бандинтів якраз в хвилі, коли робітників підприємства стояли перед касою, жаючи на виплату свого тижневого зарбїтку. Форман уже виплатив троєм робітникам, і ще лишилось трибайніки, і ще лишилось трибайніки, коли три бандинти, замаскованї коли три бандинти, вбїгли до фабрики і узброєні революєрями, приказали робітникам вклякнунї під стїною, лиши до стїни. Робітників не ставили опору і вимїє словними приказ. Тодї розбїскачі знерудили до формана, і приложили револьєр до грудя, казали видати собі усі гроші. Форман вилонїв їм 1000 доларів. Бандинти, діставшн добучу, збїгли на долину, вськодили до автомобїля, котрого мотор шов вчас, і пїгнули містом. Форман зараз задривував поліцію і детективів, але по розбїскачах пронав сїд.

Перед новою сесїєю алянт-ськї Найвисшї Рєди.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ГОТОВИТЬСЯ ДО НОВОЇ СЕСІИ НАЙВИСШОЇ РАДИ. — СПОДІВАЮТЬСЯ, ЩО АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКИЙ СПІП ПОТАХНЕ. — АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ВПЕРВЕ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В НАЙВИСШОЇ РАДІ.

ЛОНДОН, 16. маа. — Алянтська Найвисша Рада має зібратися на нову конференцію, по змозі ще сього тижня, або в Булюнь, у Франції, або в Лімїн, в Англії, для обговорення ситуації на Горшншому Шлеску.

Французський премїєр Брієн має наперед явитися перед французским парламентом злати звіт про останні події з приводу полагоди справи німецького воєнного відшкодування для алянтї, а також і справи Горшншого Шлєска. Шойно потїм, коли одержить від свого парламенту заяву довіри, він готовий буде на Найвисшу Раду. Його противники збїробиєт проти нього з приводу його угодливості, яку нїбито звинувинили проти Німїєн на останній конференції Найвисшї Рєди в Лондоні, одначе увага на тепершній перерони їзза суперництва між Францією й Англією вимагає спокійного становища парламенту до особи Брієнда і дїлять він числїть на повний уступ в четер. По тім успіху вже Брієн може смїло їхати на дальшє сїє алянтської Найвисшї Рєди.

Сподївають, що на надходячї сесїї Найвисшї Рєди заїрється до певної мїри тепершнє англїйсько-французське непорозуміннє і приїде бодай до хвилєвої відновї згоди. Особливо надїються на благоудатїй вплив в сьому напрямї зі сторони представників других заступлєних в Найвисшї Рєди алянтських держав, а зокрема і зі сторони представника Злучених Держав, котрі в Найвисшї Рєди має тепер заступати, згідно з порученням президента Гардінга новий американський амбасадор у Великій Британїї, полковник Джордж Гарві.

ПАН ШИКЕНАЗИ ПРОТЕСТУЄ, АБИ ЛИТОВСЬКА СТОЛІЦЯ НАЛЕЖАЛА ДО ЛИТВИ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бєлгїї, 16. маа. — Проф. Сїмон Ашкеназ, польський представник в польсько-литовських переговорах, вислав ноту до Павла Гїманса, котрий проводив на конференції, з протестом проти заяви британського премїєра Ллойда Джорджа в палатї громад останньої п'ятниці, що Злучені Держави, Франція, Італія і Велика Британія заклочили угоду, на підставі якої Вільню віддано Литві.

Проф. Сїмон Ашкеназ каже, що ся заява подає в сумнїв шийй предмет польсько-литовської конференції, та що ані польське правительство ані польська делегація нічого не знають про таку угоду.

ДЕЩО З ПОЛЬСЬКОГО ФАРИСЕЙСТВА.

ЛОНДОН, 16. маа. — Польське правительство заявило через своє посольство в Лондоні, що воно хоче шанувати прилоси версальського мирового договору.

Кажуць, що я польська заява і нехота зі сторони Німеччинї і Польщі посилати правильні війська на Горшншї Шлєск, облекшїть трохи напруженї відносини.

ПОЛЬЩА КРИВДУЄ СОБИ НА АНГЛІЮ.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 16. маа. — Польське правительство побороло надзвичайні заходи, щоби прояснити шлєську ситуацію, яка ще погіршилася наслідком нездовоної промови британського премїєра Ллойда Джорджа, в якій він обявляв Польщу, що підїрає польськї повстанчі банди на Горшншому Шлеску.

Президент польського кабінету Вінценці Вітос старався усіми способами порозумітися з паном Корфантї, але безуспїшно. Тому він самий вїїхав разом з міністром внутрїшнїх справ, Скульчаким, до Сосновїц, над шлєською границєю, вїдкї оба хотїли старатися пробувати вплинути на пана Корфантї, щоби скінчив своє „повстаннє“, а полишив справу до поршєння алянтам.

Польське правительство каже, що не мало жадних зносин з „повстанцями“, вїд коли се „повстаннє“ вїбухало.

Польські газети дуже остро накидаються на британського премїєра Ллойда Джорджа за його останню промову, кажуць, що він на дїл хоче, або Німці вислали своє військо на Горшншї Шлєск.

Польська прєса каже, що становище Англії у справі Польщі є несправедливе, та що Англія шкодила Польщі від самого початку.

Польські власті сподївають, що Вітос потрафить довести до якогось порозуміння на Шлєску.

ПРОПОНУЄ ДЛЯ АИРИШІВ ОКРЕМЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

БЕЛФАМТ, Ірлєндїя, 16. маа. — Лорд Жо Сєсєя представив британськомю правительству план нової конституції для Ірлєндїї.

ТРИНАЦЯТЬ МІЛІОНІВ ПОЛЬСЬКИХ МАРОК ДАЛО ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО НА ЧАСОПИСЬ „РІДНИЙ КРАЙ”.

Я вже Вам писав про часопис „Рідний Край”, який виходить під редакцією письменника Михайла Яковця у Львові. Я писав Вам про той сумний факт, що Михайло Яків продає Полькам і за польської гроші видає українсько-польське часопис, який має за ціль перекувати українській наріз, щоб він помирився з завоюванням Східної Галичини. Польсько, згодився на приналежність Східної Галичини до Польщі і на тій основі погодився з Польками.

Михайло Яків очевидно віднавився від того, що його часопис виходить за польської гроші і обидкував лояльно всіх Українців, які йому дарували за те, що він продав Полькам.

Тепер маємо польське свідчення на те, як постав „Рідний Край”.

Польський львівський часопис „Слово польське” за 19. штифта в статті „Лиха забава” пи-

ше, що „Рідний Край” є „одинокий, полінофобський часопис, видаваний руською мовою”, що він є „заснований коштом колого 30 мільйонів наших польських марок”, та що він є „більше органом п. Домбського і людювої партії ніж Петлюри”.

Для пояснення зазначу, що Львівська партія є тепер у Польщі правительственною партією, проводячи всі партійні Вітос є президентом міністрів, а другий провідник Домбський є віце-міністром закордонних справ і був головою польської мирової делегації в Ризі.

„Слово польське” стоїть в оцінці до правителства Вітоса і тому оголошено, звідки взялися гроші на „Рідний Край”.

Тепер уже справа „Рідного Краю” винесена.

„Шкода, що Михайло Яків пішов на таку дорогу...”

Гайдеберг, 24 штифта 1921. Д-р Михайло Лозницький.

ВСЯЧИНА.

Що се теплоіро?

Під впливом тепла всі тіла розширюються. Металеу температура можна легко просунути через обручку, але як тільки її нагріємо, то вона застряє в обручі і знову дройде через його дряку годь як її відповіду, оступимо. Тепло розширює, металеу коу.

Заткімо шічком повну пляшку води корковою затічкою і пропустімо крізь не шпироу скляну рурку; як тільки ми нагріємо пляшку, а значить і воду, то вода в скляній рурці відійметься і тим більше, чим більше нагріємо воду.

Як що занурімо посудину з довгою шийкою і шийкою, шийкою ретуртоу в воду і буде кор нагрівати ширшу частину посудину, то добачимо, як з шийки витіає бульбамки повітря. Переставмо тепер нагрівати посудину; тоді повітря, що залишилось в посудині, прибере знову свій первісний обем, а на місці повітря в посудині вийде відповіду кількість води.

Від нагрівання всі тіла розширюються (роздуться), а від оступдення стягуються.

Між шпінками тілами під впливом тепла найбільше ший обем збільшують метали; течі розширюються (роздуться), а від оступдення стягуються.

Властивість тіл розширюватися під впливом тепла можна спостерегти і в щоденному життю; і часто використовують при звичайних роботах.

При замурованню металевих каніви і скорюді доводка залишають шпінку; ковалі насаджують залізи обручи на колеса і жерди в горючі часті; рурн до водопроводу, світінюого газу і т. п. муться, як искуви, у далекого від, всовуються одна в другу.

Денкі тіла, як, наприклад, галина, шкіра, дерево, зменшують свій обем при підвищенню температури, бо через нагрівання стругають вохкість, що знаходиться в їх порак.

Обем деяких тіл в певних межах при підвищенню температура цілком рівномірно збільшується, а при понижено так само зменшується; отже ступінь збільшення обема тіла вказує нам на ступінь його нагрітості. Прилади, що помагають на цьому і дають можливість мірити температуру, звуться термомірами або термометрами.

Звичайний термометр з жидкою срібла складається з таких частин: 1. з дуже вузької однакової скрізь ширини, зашпеленої скляної рурки, що має внизу кругляву або вальцювату посудину (банку), 2. з добре прочищеної ртуті (жидкого срібла), що заповнює нижню посудину і частину рурки і 3. з шкали, себто поділки, по котрій можна відрахувати вишину стовбур ртуті (жидкого срібла), а тим самим і її температуру. Скаля розблена або на самій скляній рурці або додеці, що причілена з боку до рурки і має дві головні точки, точку розставання (топлення) леду і точку кипіння води.

Щоб одержати точку розтавлення леду, занурюють вж зашпелену рурку банкою у ртуттю в лід, по тане; точка кипіння знаходять, вставляючи нижню частину термометра в гару води, що кипить в отверті посудині.

Після Реоміра ділмо весь відступ між обома точками на 80, а після Цельзія на 100 рівних частей; кожда така частина звється ступнем. В обох скалях точку таніння леду зазначають 0 (зеро); точку кипіння води по скалі Реоміра — числом 80, а точку кипіння води по скалі Цельзія числом 100. Виняджені ступні зазначають також нижче зерої точки, а також, коли того треба, і понад точкою кипіння (100). Ступні ниж зерої точки відзначають знаком + або і цілком перед ними нічого не пишемо, а ступні ниж зера пишемо з знаком —; крім того біля числа пишемо літери R (Реоміра) або C (Цельзія), щоб знати, по якій скалі відраховують ступні; напри 16° R значить 16 ступнів теплоти після Реоміра, а — 4° C значить 4 ступні зема після Цельзія.

Чим більше знижується температура ртуті до точки її замерзання (— 40° C), тим не правільніше змуться вона свій обем; тому ртутною термометра не вживають до мірвання низких температур.

До вимірювання низких температур вживають алкоголевого термометра; сей термометр улашданий так само, як і ртутний, тільки замість ртуті він має безводний забарелений алкоголем. Алкоголь зменшує свій обем рівномірно і під час великого ступня і не замерзає навіть при 100° C (його точка замерзання — 110° C).

Термометра уживають в помешканнях, школах, шпиталях, оранжеріях і т. п., а також і при наукових розслідах.

В Англії, Голяндії і Америці вживають тепер ще часті ртутного термометра Фаренгейта, відступ котрого між головними точками поділений на 180 ступнів, а на котрій точка теплоти ледяна зазначена не 0, але числом 32; на ньому точка кипіння води зазначена числом 212.

Чого вимагає людська шкіра?

Шкіра у чоловіка тонка й гнучка та загалом покрита тільки маленьким, ніжним та рідконим волоссячком. На верху голови, а у чоловіків також на щокках, волосся значно сильніше, грубіше й густіше.

Шкіра має багато маленьких дірочок, які голим оком ледви можна доглянути. Сі дірочки, се уста маленьких шпичок, яких безліч є у нашій шкірі; із деяких цих шпичок виділяється ліп, який шкіра завжди вимащується, через що вона гнучка, непромакає й не

STAROKRASVI SPRAVI PASHPORTI KARTI KORABELNI PERESILKA GROSHI T. J. HRYSEY & CO., 329 S. 4TH ST., PHILADELPHIA, PA.

тріскає від вогкості й холода; з низких шпичок виділяється ліп, тріщина теч, яка витворюється в нашому тілі.

Т доведи знаємо, що зверну і шкіри легко здригається тоненька, прозора болончка; се нашірсь, під яким є значно грубуша шкіра властвна. Зверху нашірсь звідно зауважить і наростає саякі. Коли ми добре віджидкуємо, то під шкірою нагромаджується груба верства сала.

Шкіра дуже важне здаряддя нашого тіла: вона перш за все охоронює його від холоду, жару та ушкодження, потім виділює піт, що мігби нас отруїти, а якіні шкірою ми щей дікаємо так як легнами, значить, із повітря втягаємо особливий газ, який киснем, без якого ми не можемо жити. Той кисень входить у шкіру згаданіми шпичками, левимий і потовим.

Значюч, які чинности сповняє наша шкіра, ми зрозуміємо, що наш обволок додати про те, щоб вона була здорова. Перш за все треба берестися ушкодження шпирн, бо шпінками й раними в шкірі дістаються до нашого нутра зарази різних хвороб, що викликають в шкірі болячки а часом навіть дуже тяжкі заразили хвороби.

Потім треба дбати про те, щоб наша шкіра була завсідм здорова, бо бруд і холодо затікають леві та потові шпички, через що шкіра не може виділювати, так як слід, шкідливого поту та втягати в себе животоного кисня. Для сього треба по змозі як найчастіше змивати цілу шкіру чистою водою, та дбати про чистоту білизни й одежі. Найбільше вські заразики, коросту, парші й вську погань набираємо на наші іруки, а також і на лице; тому, пришивши звідки небудь до дому, треба зараз же руки, а по змозі й лице, обмити милом, яке дуже добре нищить уську погань та чистить шкіру від болюта й брудю.

Крім сього треба шкіру привичаювати до холоду й снєки, бо коли в чоловіка шкіра дуже розніжена, то він легко перебудеться й слабує. Для сього треба літум купатися в холодній воді, а що дня вранці або перед сном змивати холодною водою.

Дуже здорово також соняшні купелі, які легко впорядити собі літум над річкою або ставком.

Одїж повинна бути завсідм вільна а не тісна, щоб не спиновати кручення рюк у шкірі. Рани на шкірі змивати часто карболовою водою, а коли сї нема під руками, то просто водою з милом, та обовязувати дуже чистим білим полотенцем. Коли застудимо то треба вгрітисся в ліжку, доки не полкешає; добре також пити гарячий чай або відвар з материнки, або ліпового та бового швіту.

Волося на голові треба держати також дуже чисто: змивати часто водою з милом та чистити густим грібцем, бо коли волосся завсідм брудне, то воно знесилюється й випадає.

В СПРАВИ ВИСТАВИ В НЮ ЙОРКУ яку уряджує „Америка” Мейкінг відбувається в четвер, 19. мая с. р. о год. 8-мій вечеру на 217-тї б-тї вул. в Ню Йорку збори делегатів українських товариств міста Ню Йорку та околиці. Як що котре товариство ще не вибрало спеціальних делегатів на ці збори, то просьня вислати на збори двох уряджиків товариства. Тимчасовий Виставовий Комітет.

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ. Gregory Sambor's Travelers Bureau, 2231 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa.

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ. ВІПРОСТ БЕЗ ПЕРЕДАВАННЯ З НЮ ЙОРКУ ДО: ГАНГУР, ЛАНЦІГ, ЛІБАВИ.

ДО КОНСТАНТИНОПОЛЯ — КОНСТАНЦІА. АСРОПОЛІС ВІЛЗДЖАЄ З НЮ ЙОРКУ ОКОЛО 20-ГО ЧЕРВНЯ С. Р.

AMERICAN BLACK SEA LINE, Inc. 21-24 STATE STREET, NEW YORK.

КОЛИ ІДУТЬ ДО КРАЮ ТО ІДУТЬ ЧЕРЕЗ: HENRY J. SCHNITZER STATE BANK. 141 WASHINGTON STREET, NEW YORK.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙВІШИЙШИЙ ШИНИК КНИЖКО ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ”, 83 ГРЕНД СТР., ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. ДЖ.

ЧОМУ КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ. ALL SLO STEAMSHIP AGENCY, 204 WEST 27th STREET, NEW YORK CITY.

НОВИСТІ: НАМТРАМСЬКІ, РОБІТНИЦЬКІ, УКРАЇНСЬКИМ ПРОСВІТНИМ КОМІТЕТОМ.

ЗАПРОРОЖЕ ЗА ДУНАЄМ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-ГО МАЯ 1921 РОКУ В МІЖНАРОДНИМ РОБІТНИЦЬКІМ ДОМІ.

при Умань Street, ПочАТОК О ГОДИНІ 7:30 ВЕЧЕРОМ. Товариш і Товаришці Сперо се є нагрітійшия сценна вистава. Запропоєд за Дунаєм є одною з найбільших і найкращих українських опер, в котру входить чудові пісні, як: хорон, солов, залези, маркетти, квітети і танці різних народів. В сїй опері беруть участь найкращі робітничі співацькі сили і танцюристи. — Супровід виконає першорядна оркестра. — Дюді приваляють для оборонного комітету на політичних віван в Америці. — Товариш і товаришці! Прийдіть всі громадю на сє оперу, де не тільки внісете духове відновлення але прирчитесь також до так важкої справи. КОМІТЕТ.

Новина! Юнгтоскї України, Новина! ГЕЙ, ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

Маєте вже українські буечерні і гротески, але УКРАЇНСЬКО ПЕКАРНІ доси ще буаю.

ГАВРІЛ КРЕНШІРОХ, першорядний український пекар, отворив свою власну пекарню і скелє з цукорками, морозиним, содою і другими споживачими артикулами. Штор знаходиться під н. 821 Сарт Елліс Дероґ Родмінґ. Приходять всі до своєї ПЕКАРНІ. У мене дістанете різні печива, як хлїб, різні тісточки, булочки, паї, торти короваї на весіллі і свята і други забавни. Памятайте на кален: СВІЙ ДО СВОГО і не забудете адресу: 821 SOUTH AVENUE, YOUNGSTOWN, OHIO.

821 SOUTH AVENUE, YOUNGSTOWN, OHIO.

Для переслання Ваших грошей і для безпеки грошей в часі Вашої подорожі до краю.

ДЛЯ переслання Ваших грошей при відїзді до краю і для безпеки Ваших грошей в часі Вашої подорожі до краю, Департамент для Заморських Справ сї Компанії, предкадає вам віджидкуючі до країв Європи свої банкові функції, які в нових справах дають віджидкуючу — забезпечу, невисті і поспіх.

Заграничні Перекази Грошеві є дуже вигідні для переслання грошей до тих осіб і родич як і в бізнесових справах, до котрих с легка дорога доручення банком.

Перекази Почтові є вигідні для переслання грошей до людей, котрі живуть в місцевостях де нема вигідного получення з банками. Такі перекази в біжучій валюті, пересілаемо до банку, находячого ся найбільше від місцевості, де мають бути доручені функції, а тамошний банк пересілає їх прямо на подану адресу в забезпеченні реджистрованім листі.

Гарантовані Подорожні Чеки є вигідні до ужитку в сїм і в других краях Європи. Такі чеки є на \$10, \$20, \$50 і \$100 і подорожні моає їх уживати на свої потреби в часі своєї подорожі. Їх вмінює ся в банки і приймають їх в скляних, гонетях, на кораблях і залізничних офісах тут і в європейських містах.

Гарантовані Листи Кредитові звичайно уживаються для переслання більших сум, як великі такі і малі суми, та видає ся на такі листи у всіх наших філіях на всі заграничні банки. Подібно як Гарантовані Подорожні Чеки, ці листи в случаю якогось випадку є певні і повна сума зїстає звернена.

Заграничні і Чужинські Гроші купуємо, продамо і вмінюємо по дуже уміркованих цінах в малих і великих сумаш наших Департаментом для заморських справ фінансових.

За попененням і для поручення всяких бізнесових справ, належить відноспити ся листовою або особисто на одну з пошеших адрес.

Guaranty Trust Company of New York. OVERSEAS DEPT. FOREIGN DEPT. FOREIGN DEPT. FOREIGN DEPT. 163 Broadway Fifth Ave and 4th St. Madison Ave. and 6th St. 288 Grand St.

